

MĂȘTILE INREGIMENTĂRII

Jacques sau **Supunerea de Eugen Ionescu**
 ● Studioul IATC — clasa lect. univ. Gelu Colceag ● Data premierei: 22 mai 1990
 ● Regia: Grigore Gonța ● Decor: Carmen Stănescu ● Costume: Bristena Duman ● Distribuția: Ovidiu Voicu (Jacques); Rada Istrate (Jacques mama); Iulian Enache (Jacques tata); Oana Mereuță (Jacques bunica); Cornel Scripcaru (Jacques bunicul); Mirela Dumitru — anul III, clasa Sanda Manu (Jacqueline); Irina Movilă — anul IV, clasa Mircea Albulescu (Roberta); Claudia Cărămidă — anul IV (Robert mama); Octavian Dabija — anul III, clasa Sanda Manu (Robert tata).

Repunerea în drepturi a dramaturgiei lui Eugen Ionescu devine un act aproape reflex în perioada imediat următoare lui 22 decembrie 1989, astfel că în cea de a doua parte a stagiunii 1989-1990 piesele ionesciene se află în repetiție la multe teatre din București și din țară, figurind totodată, într-o și mai mare măsură, printre proiectele viitoarei stagiuni. Opțiunea e determinată de factori multipli, de la valoarea și faima internațională a autorului francez de origine română (pe nedrept încă nerăsplătit cu premiul Nobel, pe care l-ar fi meritat cel puțin în egală măsură

cu Beckett și poate chiar înaintea lui), la acum „atractivul” său statut de „interzis” (cu intermitențe) în România ultimelor două decenii. Intră poate în calcul și posibilitatea regizorilor de a fi cit mai tranșanți în adevăratele lor opțiuni estetice, delimitându-se categoric de cele impuse, de pînă mai ieri, „un” Ionescu „dînd” bine oricum, în orice fișă de creație, independent de calitatea spectacolului, aceasta, ca întotdeauna, discutabilă.

Cit de actuală și de oportună e dramaturgia ionesciană în clipa de față, adică aici și acum, contează desigur mai puțin, cită vreme o atît de importantă restituire culturală funcționează ea însăși ca un tabu, producînd o înregimentare de sens invers, nu prin altceva decît prin dramaturgia celui mai vehement protest împotriva înregimentărilor de orice fel! (De la Mrozek la Vișniec, paleta e desigur mult mai bogată în nuanțe crepusculare.) Ca și viața, teatrul își are paradoxurile lui, și acesta nu e nici primul și nu va fi; cu siguranță, nici ultimul! E doar cel care, probabil, perceput ca atare, l-ar orîpila cel mai mult pe autorul Rinocerilor și chiar pe autorul lui Jacques sau Supunerea, unde e avută în vedere doar înregimentarea, nu și rinocerita la care poate ea să ducă.

Altfel, extras din contextul (și din intertextul) regizoral-repertorial, spectacolul lui Grigore Gonța de la IATC e unul făcut să placă și care nu rămîne dator publicului său, solicitîndu-i o participare complice, inteligentă. Ambiguitățile consubstanțiale textului nu sînt trădate, plăcerea patinării artistice în gratuitatea limbajului trece cu bine de probele impuse (de text), fără prea multe și mari surprize la figurile liber alese, toate cele trei nasuri ale viitoarei consoarte regăsindu-se la locul lor, pe aceeași (explicit derutantă) mască de mucava. Spre meritul său, regizorul știe să discearnă firul conducător al poveștii, sugerîndu-i totodată „morală”, fără alte ostentații în afara celor printr-un șarja caricaturală decurgînd din grotescul situației. Diversitatea procedeelelor și motivațiilor înregimentării nu reprezintă decît tot atîtea măști (alte măști...) ale acesteia, menite să-i sporească justificarea socială. Refuzul lor de către individul ce și le conștientizează se

va dovedi însă finalmente inutil prin chiar actul opțiunii sale intime, acesta sfîrșind prin a fi tot unul de subtilă dar certă înregimentare.

Cu izbutite și suculente momente comice (datorate în special cuplului bunicii), alternînd însă cu atrofieri musculare sensibile în ritmul și savoarea derutării scenice (datorate mai ales cuplurilor de părinți), reprezentarea e agreabilă în ansamblu, propunînd și citeva nume de interes: l-am aminti, astfel, în primul rînd pe Cornel Scripcaru (Bunicul), cu o vădită mobilitate fizică și o promițătoare disponibilitate compozițională, direcționîndu-și cu aplomb percutanța efectelor comice, și pe Oana Mereuță (Bunica), jucînd cu simpatie și nonșalantă detașare nu o vîrstă pe care n-o are, ci o ipostază umană a decrepitudinii agresive. Cuplul e de departe cel mai reușit din spectacol, iar evoluțiile anterioare ale celor doi din spectacolele de la „Casandra” sau de pe alte scene îi recomandă cu prioritate. (Categorie în care ar intra — de la aceeași clasă a lect. univ. Gelu Colceag — și Simona Gălbenușă, trecută pe afiș, dar absentă din distribuția spectacolului de la premieră.)

Nu lipsite de interes sînt evoluțiile Irinei Movilă (anul IV, clasa Mircea Albulescu), în Roberta, ale Claudiei Cărămidă (Robert mama) și ale lui Iulian Enache (Jacques tata), o amuzantă pată de culoare aducînd Mirela Dumitru (anul III, clasa Sanda Manu). Talentul lui Ovidiu Voicu (Jacques) are (și va avea) în continuare mari dificultăți de exprimare datorită dicțiunii (cu care a intrat, dar și cu care a ieșit din institut). Mai puțin concludente sînt, deocamdată, evoluțiile Radei Istrate (Jacques mama) și ale lui Octavian Dabija (Robert tata).

Fac casă bună cu spiritul incisiv al spectacolului lui Grigore Gonța costumele schițate de Bristena Duman și decorul simplu dar sugestiv conceput de Carmen Stănescu, ambele studente în anul III la Academia de Artă, clasa arh. Dan Jitiianu. Diversitatea stilistică pe care montarea o aduce în producția IATC-ului din acest an nu e nici ea lipsită de importanță.

VICTOR PARHON

